

Greta a den bez aut(a)

Pokud nežijete někde na samotě bez internetového připojení, televizního signálu a poštovní schránky pro denní tisk, nemohl Vám ujít projev „profesionální aktivistky v boji za záchranu klimatu a planety“, šestnáctileté Švédky Greta Thunberg, ve kterém tato novodobá Johanka z Arku, tentokrát ne Bohem, ale rodiči a záškoláctvíchtivými vrstevníky vyvolená křehká bytost v zápalu uvědomění velikosti okamžiku neudržela nervy na uzdě a zbytek lidstva rádně vyplísnila za nečinnost. Pravdou je, že oproti slečně Thunbergové máme my, běžní smrtelníci, nevýhodu v tom, že nevidíme molekuly CO₂ pouhým okem, což nám brání jasně si uvědomit, jak moc velkou hrozbou skleníkové plyny jsou, a hlavně, že za to všechno můžeme my, a že jediné co nám zbývá je kát se a platit odpustky z našich daní, popřípadě vyměnit staré auto, elektroniku, oblečení a vůbec všechno, co vlastníme, za ekologičtější variantu. Nové si přece můžete koupit přesně od těch společností, které to celé divadlo sponzorují, nepředpokládám totiž, že si slečna Greta ani její rodiče, operní pěvkyně a herec, hradí zaoceánské plachetnice a podobné radovánky z vlastního. Thunbergová nicméně na půdě OSN v New Yorku, kam se plavila plachetnicí, aby její cesta byla patřičně klimaticky neutrální, rozhodně předvedla herecký talent po otci a hlasový rozsah po matce, když obvinila světové lídry a vlastně nás všechny nedostatečně uvědomělé, že jsme jí „zničili dětství a sny“. Celá scéna připomínala béčkový film, případně severskou novou vlnu kinematografie, za kterou by se nestyděl Lars Von Trier, ani Grétin dědeček, sám filmový režisér. Gréta se zkrátka pro život před kamerou narodila a možná, že za pár let dojde k odhalení, že to celé byla jen umělecká performance. Ale vážně, pokud Grétě někdo zničil a ničí dětství, jsou to její rodiče. Pokud o sobě sama prohlašuje, že trpí Aspergerovým syndromem, což je porucha autistického spektra, která se projevuje mimo jiné zhoršeným chápáním sociálních interakcí, situací a s tím spojeným zvýšeným stresem, který z těchto situací vyplývá, není asi úplně ideální ji takovýmito situacím vystavovat. Gréta dále trpí poruchou příjmu potravy (mírná forma anorexie, tedy kromě veganství, které se dnes už za poruchu příjmu potravy nepovažuje), což umocňuje (kromě copánků) její na 16 let poněkud dětinský vzhled.

Možná, že si laskavý čtenář řekne, že jen pro to, že se slečnou Thunbergovou nesouhlasím a domnívám se, že rady Švédů nutno poslouchat spíše v souvislosti s hokejem a sestavováním levného nábytku než v otázkách migrace nebo klimatu, se snažím tuto osobu nějakým způsobem očernit. Naopak. Myslím si, že kritika by neměla směřovat primárně vůči člověku, který je (podle vlastních slov) psychicky nemocný, ale právě vůči rodičům a lidem, kteří tomuhle celému velí a hlavně to celé platí. Nejen, že zneužívají nezletilou nemocnou osobu, ale v sázce na politickou korektnost před sebe jako štít strkají nevinnou holčičku, se kterou přece nelze nesouhlasit, zvláště, když jsme jí údajně ukradli dětství, budoucnost a sny. Sice už dvacet let slýcháme z klimatických konferencí, na které se účastníci sletí z celého světa letady, stále stejné argumenty, ale tentokrát to má být z úst někoho, komu nemůžeme říci ne a koho nemůžeme vlastně kritizovat. Znalcům historie se vybaví paralela právě s Johankou z Arku, která nemaje bojových zkušeností vedla Francouze ve stoleté válce proti Angličanům za vítězství (na straně Francouzů byl přeci Bůh a tudíž pravda) nebo dětská křížová výprava z 13. století, kdy hříchem neposkvrněné děti měly podle tehdejší katolické církve větší šanci získat pro všechny křesťany zpět Svatou zemi. Johanka z Arku nakonec skončila na hranici, dětská křížová výprava skončila smrtí nebo otroctvím malých nešťastníků, kteří se na ni vydali. Doufejme tedy, že slečna Thunbergová dopadne lépe a neskončí minimálně v polstrované místnosti a svěrací kazajce. Možná je její špatný konec a mučednictví cílem lidí v pozadí tak, aby moderní levice mohla mít svého Pavlíka Morozova. Pro mladší ročníky byl Pavel Morozov nástrojem sovětské propagandy a především zastáncem zemědělské kolektivizace a vzor uvědomělosti a bdělosti, který neváhal udat svého vlastního otce úřadům jako kulaka. Pavlíkův otec byl posléze poslán do gulagu, zatímco Pavlík

byl zlynčován "neuvědomělými" vesničany. Doufejme tedy, že rodiče Thunbergovi doma poctivě třídí.

Ochrana životního prostředí a ochrana ovzduší zvláště je nicméně velmi důležitá, v České republice mělo bezesporu odsíření uhelných elektráren zvláště pozitivní vliv na kondici lesů nejen v pohraničních oblastech, ale také na zdravotní stav obyvatelstva všude jinde. Případ kůrovce nicméně naznačuje, že ne vždy mají ochránci přírody pravdu, a že někdy je třeba méně hysterie a více racionality. Mimochodem slovo „hysterie“ pochází z řečtiny a znamená „děloha“. Staří Řekové totiž věřili, že přílišná emocionalita je typickou vlastností žen a že jen ženy můžou být hysterické (což už dnes určitě neplatí) a muži by naopak měli být stoičtí a racionální (což taky neplatí). Řecká demokracie tak ženám volit nedovolovala, protože byly podle názoru mužů příliš ovlivněny emocemi. Dnes máme naštěstí rovnoprávnost nejen ve volebním právu, ale bohužel také v hysterii, která právě v iracionálním aktivismu nachází svoji doménu. Tím rozhodně netvrdím, že by snad ženy neměly mluvit do politiky nebo veřejného života, jen, že by se konečná rozhodnutí měla činit s ohledem nejen na city, ale především s ohledem na fakta a rozum, který je samozřejmě vlastní i ženám.

Poměrně zajímavým příkladem rozumného environmentálního aktivismu je „den bez aut“, který tento víkend proběhl v Bruselu. Pokud se jedná o dobrovolnou akci a případný motorista nebude ukamenován rozrušeným davem ochránců přírody, jde o chvályhodnou činnost, která je s to přinutit lidi zamyslet se nad tím, zda je skutečně nutné všude jezdit autem. Minimálně ve městě je totiž sázka na hromadnou dopravu nebo kolo někdy jistější a také rychlejší. Já jsem si tento týden užil také svůj nedobrovolný den bez aut, po rekonstrukci prvních osmi kilometrů D11 totiž na vozovce ulpělo velké množství škváry a jeden ulétnuvší kamínek si ve vysoké rychlosti našel cestu na mé čelní sklo. Auto muselo do servisu a já jsem se po nějaké době projel vlakem. Vlak byl přeplněný a tak jsem musel postát těch 35 minut cesty na chodbě, kde jsem zaslechl rozhovor dvou dam, které se stejně jako já kochaly krásami české krajiny. Na chvíli jsme zastavili a před námi se "modralo" krásně rozkvetlé pole svazenky. „Co je to za divný bodláky?“, zeptala se jedna druhé. „Nevím, ale za tohle berou zemědělci dotace?“. Tak jsem trochu nesměle do rozhovoru vstoupil a vysvětloval jim co to jsou meziploidy a jakou mají funkci, a že to zemědělci nedělají kvůli „nenažranosti“, ale kvůli ochraně půdy a biologické rozmanitosti, a že to žluté svinstvo, které je hned vedle, je hořčice a nikoli řepka. Zemědělci toho pro životní prostředí dělají hodně už nyní, jen se to zřejmě ne všude ví. Evidentně budu muset alespoň jednou týdně jezdit vlakem a šířit „zemědělské evangelium“. Teď ještě popřát Grétě šťastnou cestu plachetnicí zpátky do Švédska a odvahu šířit zase svoje přesvědčení i jinde než mezi přesvědčenými (ano, já zase mluvím nejčastěji k zemědělcům, kterým netřeba vysvětlovat) aktivisty, ale třeba u největších znečišťovatelů světa jako je Čína nebo Indie. Nakonec nebude potřeba ani plachetnice, ale v duchu tradice hedvábné stezky postačí třeba velbloud. Vzhledem k emisím metanu vyprodukovaném tímto přežvýkavcem, ale nakonec určitě vyhraje kolo, takže v šlapky šlap a hurá na cestu.

Jan Doležal
tajemník AK ČR